

ازدواج دانشجویی

«الگوی اسلامی ایرانی خانواده»

کم شدن تمایل جوانان به ازدواج و بالا رفتن سن تشکیل خانواده باعث شده تا شیوه های ساده و کم هزینه تری برای تبلیغ و افزایش ازدواج پیشنهاد و اجرایی شود که ازدواج دانشجویی یکی از این موارد است؛ امری که تا حدی هم موفق بوده و همزمان مزیتها و آسیبهایی نیز داشته است.

بحثی درباره ازدواج دانشجویی/ 4 مزیت به همراه 2 آسیب احتمالی

کم شدن تمایل جوانان به ازدواج و بالا رفتن سن تشکیل خانواده باعث شده تا شیوه های ساده و کم هزینه تری برای تبلیغ و افزایش ازدواج پیشنهاد و اجرایی شود که ازدواج دانشجویی یکی از این موارد است؛ امری که تا حدی هم موفق بوده و همزمان مزیتها و آسیبهایی نیز داشته است.
سابقه ازدواج دانشجویی

اصطلاح ازدواج دانشجویی نخستین بار از سوی یکی از اساتید دانشگاه تهران پیشنهاد شد و اولین جشن ازدواج در زمستان سال 1376 با کمک نهاد نمایندگی مقام معظم رهبری در دانشگاه شهید بهشتی و با شرکت 60 زوج از دانشجویان این دانشگاه برگزار شد. این رویکرد در سال های بعد در سایه پیام مقام معظم رهبری، حمایت نهادهای مختلف و هدایای بخش های مختلف دولتی و تبلیغات رسانه ها - به ویژه صدا و سیما- به تدریج با اشتیاق بیشتری روبرو شد، به گونه ای که شمار ازدواج های دانشجویی در سال 1378 به هزار و در سال 1381 به چهار هزار مورد رسید. تحقیقات آماری پرسش نامه ای که توسط چند تن از اساتید دانشگاه انجام گرفت نشانگر رویکرد دانشجویان - به ویژه دانشجویان شهرستانی - به این پدیده است.

بخشی از این نتایج این تحقیقات بدین شرح است:

یک) جشن های ازدواج دانشجویی در سایه تسهیل فرایند ازدواج، نقش موثری در کاهش سن ازدواج دختران و پسران دانشجو دارند.

دوم) در جشن های ازدواج دانشجویی به دلیل نداشتن توجه کافی به مشکلات و نیازهای دختران در ازدواج، در عمل موفقیت کمتری در جلب نظر دانشجویان دختر داشته اند.

سوم) استقبال بیشتر دانشجویان ساکن شهرستان از جشن های ازدواج دانشجویی، عوامل مختلف روان شناختی و جامعه شناختی دارد.

چهارم) تنگناها و مشکلات اقتصادی نقش بسیار مهم و موثری در جلوگیری از ازدواج جوانان دارند.

پنج) صرف برگزاری جشن های ازدواج دانشجویی به تنهایی برای ترغیب دانشجویان به ازدواج کافی نیست.

رشد علایق جنسی و همسرخواهی ذهن جوانان دانشجو را به ازدواج معطوف می کند و از سوی دیگر دختران و پسران در بسیاری از دانشگاه های کشور - به استثنای برخی مراکز آموزشی - به صورت مختلط و گاه در یک کلاس هم زمان تحصیل می کنند. گذشته از میزان مشروعیت این اختلاط و برخی آسیب هایش این وضعیت ذهن جوانان را بیشتر به جنس مخالف معطوف می سازد و برخی ویژگی های شخصیتی و رفتاری نیز در معرض دید و داوری قرار می گیرد، بنابراین محیط دانشگاه حتی اگر دختران و پسران با هم مختلط نباشند و با فرض سلامت شرعی و اخلاقی ارتباط دانشجویان با یکدیگر، می توانند تا حدودی نگرانی جوانان را برای تشخیص شایستگی های همسر آینده شان برطرف نمایند. بی تردید حمایت از پدیده ازدواج دانشجویی از سوی نهادهای رسمی کشور بر اساس همین مزیت ها سامان گرفته است؛ هر چند در میزان توفیق و پایداری ازدواج های دانشجویی میان برخی صاحب نظران اختلاف وجود دارد.

مزیت ها و آسیب های ازدواج دانشجویی

- مزیت ها

ازدواج دانشجویی فرصت هایی مثبت و سازنده ای ایجاد می کند که ما به مواردی از آنها اشاره می کنیم.

- افزایش شور و نشاط جوانی: ازدواج دانشجویی پیوند به موقعی است که از آغاز با شور و نشاط ویژه ای همراه است و زمینه را برای بهره برداری بیشتر از این سرمایه روحی آماده می سازد. زوج های دانشجو در مقایسه با دختران و پسران مجردی که بیشتر تنهایی را تجربه می کنند فرصت بیشتری برای برقراری و تجربه انس و الفت با همسر جوان خود را می یابند و این علاوه بر خروج از دایره تنهایی، معنا و مفهوم جدیدی در زندگی آنها ایجاد می کند و این معناجویی، مقدمه ای بر شور و نشاط بیشتر جوانی و عامل مقامتی در برابر مشکلات زندگی است.

- تعدیل انتظارات دو طرفه: سالهای دانشجویی، آمیختگی خاصی با روح ساده زیستی دارد، همان ساده زیستی با ارزشی که از دیر

زمان ایجاد کننده حرکت های انقلابی بوده است، پدیده ای که اگر نبود، جنبش های دانشجویی نیز بوجود نمی آمد. لذا زوج های دانشجو به همین اعتبار، انتظار چندانی از نظر گستردگی و تنوع معاش و معیشت از یکدیگر ندارند، زیرا غالباً ارزش زندگی را در معنویت، مکارم اخلاقی و رشد و پیشرفت علمی تخصصی می جویند. بر همین اساس و نیز به خاطر ویژگی های قناعت، یکدیگر را مورد بازخواست های مادی و اقتصادی قرار نمی دهند و در نتیجه فرصتی می یابند تا روح تفاهم، صمیمیت و دوستی را در خانواده گسترش دهند.

- کاهش فاصله نسل ها: تنظیم طبیعی فاصله سنی والدین و فرزندان یکی دیگر از مواهب ازدواج دانشجویی است. زوج های جوانی که در آغاز زندگی مشترک، صاحب فرزند می شوند و به مقام امانت داری حق تعالی می رسند، فاصله سنی قابل قبولی با فرزندان خود خواهند داشت. این امر اثر مطلوبی در برقراری و تداوم تفاهم میان دو نسل (والدین و فرزندان) دارد. برای مثال زمانی که فرزندان به سن نوجوانی می رسند، والدین آنها همچنان خود را جوان احساس می کنند، لذا فاصله چندانی میان آنها احساس نمی شود و درجه سازگاری به نسبت بالایی بین آنها هست. نشانه های این سازگاری در دوستی، صمیمیت و همدلی والدین و فرزندان نمایان می شود. در مقابل زوج هایی که در سالهای به نسبت بالا و اواخر جوانی و حتی بعد از آن ازدواج می کنند فاصله سنی زیادی از فرزندانشان دارند و کمتر می توانند خود را در موقعیت جوانان شان و نوجوانان قرار دهند و از منظر آنها زندگی جهان آرزوها و آرمان ها بنگرند، از این رو میزان سازگاری و تفاهم هم میان آنها کاهش می یابد.

- افزایش سطح انگیزش: ازدواج دانشجویی انگیزه ها را دگرگون می سازد و اراده ها را فراتر می برد تا دو طرف به خود و دیگران اثبات کنند که می توانند موفق باشند. صداقت دوره جوانی و شرافت دانشجویی، عامل دیگری است که آنها را بر می انگیزد تا به همه میثاق هایشان به ویژه عهد و پیمان با همسر وفادار بمانند و آن را در حد توان محقق سازند.

از پیامدهای ارتقای انگیزش، افزایش تلاش زوج های دانشجو در فعالیت درسی است، از این رو در بیشتر موارد ازدواج به تحول درسی و آموزشی دانشجویان می انجامد، چون آنها احساس می کنند به نوعی از تمرکز فکری رسیده اند و بهتر از گذشته می دانند که چه می خواهند و چه باید بکنند لذا به مرور، پیشرفت محسوسی در روند تحصیل آنها مشاهده می شود. گاهی عده ای از آنها جویای کار و شغلی مناسب اند و این امر نیز موجب می شود با سرعت و کیفیت بهتری، دوران تحصیل را به پایان برسانند.

- آرامش روحی به موقع: اگر چه آرامش روحی از پیامدهای منطقی و طبیعی ازدواج است، اما این آرامش در ازدواج دانشجویی، به موقع حاصل می شود زیرا زن و شوهر در آغاز بهار زندگی، مسیر خود خود را اختیار کرده اند و می توانند از حداکثر شور و نشاط جوانی بهره بگیرند.

آسیب های احتمالی

مزیت های ازدواج دانشجویی، نباید ما را از برخی محدودیت ها یا تهدیدهای آن، غافل کند. برخی از این محدودیت ها عبارتند از:

- انگیزه های ناکارآمد: به رغم آن که تنهایی به ویژه برای تحصیل مناسب نیست، اما جوانی که از تنهایی رنج می برد و عوامل جایگزینی نیز برای پر کردن این خلاء روحی وجود ندارد، ممکن است به آسانی و تنها با یک دیدار و گفتگو یا وعده وعید متقاعد شود که ازدواج آنان را از تنهایی می رهاوند و به همه مشکلات خاتمه می دهد، لذا در بازشناسی انگیزه برخی از دانشجویان، فرار از تنهایی و ایجاد هم صحبتی بیشتر به چشم می خورد که البته می تواند شرط لازم برای ازدواج محسوب شود، ولی شرط کافی نیست.

دانشجویان باید ازدواج را پدیده ای مهم تر و اساسی تر از رفع تنهایی تلقی کنند، مسئولیت ها و وظایف و کارکردهای زندگی مشترک سنگین تر از آن است که صرفاً و با تکیه بر یک انگیزه بتوان آنها را به انجام رساند و متقابلاً ظرفیت های دو طرف باید بیشتر از یک احساس هم صحبتی در نظر گرفته شود تا ازدواج موفق پدید آید.

- مقایسه های محنت زا: یکی از آفاتی که زندگی مشترک زوج دانشجو را تهدید می کند مقایسه میان همسر و دیگران است. برخی از زوج های دانشجویی به لحاظ موقعیت کلاس و عرصه های همکاری نزدیک میان دانشجویان در کارهای عملی (نظیر: آزمایشگاه، کارگاه فعالیت های گروهی و ...) با افرادی از جنس مخالف، آشنا می شوند و زمانی که به ویژگی های مثبت (علمی، آموزشی، اجتماعی و ...) آنان پی می برند، آنها را با همسرشان مقایسه می کنند و چون همه یا بخشی از مزایای آنان را در همسرشان مشاهده نمی کنند، به مرور شریک زندگی از چشم شان می افتد و همیشه در حسرت فرد مورد نظر به سر خواهند برد. همین امر زمینه انجماد عاطفی میان زوج های جوان را فراهم می آورد.